

שנשברה ביום טוב, ואף על פי שעומדת מעכשיו להיסק, הואיל ובין השמשות לא היתה עומדת לכך, והסיח דעתו ממנה נעשית מוקצית בין השמשות לכל היום^א.

ביצה שנולדה ביום טוב (ב) כדעת רבה משום "הכנה"

תרנגולת העומדת לגדל ביצים, מוקצית היא ביום טוב מאכילה, שהרי אינו עומדת לשחיטה, ואם כן מסיח ומקצה דעתו ממנה, מלאוכלה בו ביום, ונמצא שדינה תלוי במחלוקת לענין מוקצה.

לדעת רבי יהודה – התרנגולת עצמה אסורה ביום טוב משום מוקצה, וכל שכן ביצים הנולדים ממנה ביום טוב.

ולדעת רבי שמעון – התרנגולת עצמה מותרת ביום טוב. אמנם בדין הביצים הנולדים ממנה, נחלקו בית שמאי ובית הלל, כפי שיתבאר בעזה"י בסמוך לענין תרנגולת העומדת לאכילה.

ולדעת רבה, מחלוקת בית שמאי ובית הלל במשנתנו, היא בתרנגולת העומדת לאכילה, שהתרנגולת עצמה מותרת לדברי הכל, שהרי ראויה היא בו ביום למה שעומדת, שכן ניתן לשוחטה בו ביום, ולאוכלה, ואם כן אינו מסיח ומקצה דעתו ממנה ואינה מוקצית. אבל נחלקו מה דין ביצה.

לדעת בית שמאי – כשם שהתרנגולת עצמה אינה מוקצית, כך ביצים שמטילה אינם מוקצים, שכן הביצים והתרנגולת הכל נחשב מאכל אחד שאינו מוקצה, וכשהתרנגולת מטילה את הביצים, הרי זה נחשב שנפרד מקצת מהמאכל [=אוכלא דאפרת הוא], וכשם שכשהכל מחובר הכל מותר אינו מוקצה, כך כשחלק נפרד מהשאר, אותו חלק מותר אינו מוקצה.

ולדעת בית הלל – הביצים אסורות, ולא משום שהן מוקצות, אלא משום הכנה, שנאמר, "וְהָיָה בַּיּוֹם הַשְּׁשִׁי וְהַכִּינּוּ [וְהַזְמִינוּ] אֶת אֲשֶׁר יְבִיאֶוּ וְהָיָה מִשְׁנֶה עַל אֲשֶׁר יִלְקְטוּ יוֹם יוֹם" (שמות ט"ז ה'), החשיב הכתוב את סעודת שבת, להצריך שיהיה האוכל של שבת מזומן לאכילה מיום חול^ב, והוא הדין לסעודת יום טוב, שהוא גם כן קרוי שבת, וכלל

^א לא מיייתי מרישא דאין מבקעין קורות, דהא מייירי בסואר של קורות, דהוי מוקצה מחמת חסרון כיס, ובהא כולי עלמא מודו, אפילו רבי שמעון, אלא מיייתי מסיפא, דלא מן הקורה שנשתברה. ואם תאמר והא רבי שמעון אינו מתיר אלא ביושב ומצפה. ויש לומר דהכי נמי הואיל ונשתברה בשבת, מסתמא היתה רעועה מאתמול, והוי כיושב ומצפה מתי תשבר קורתו, ותהיה ראויה להסקה. [תוס'].

^ב דכתיב "ביום הששי" וסתם ששי חול הוא, ואחשבה רחמנא לסעודת שבת שיזמיננה מבעוד יום, ובחול.